

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 24 DE MAIG DE 1912

NÚM. 1743 ————— ANY XXXIV

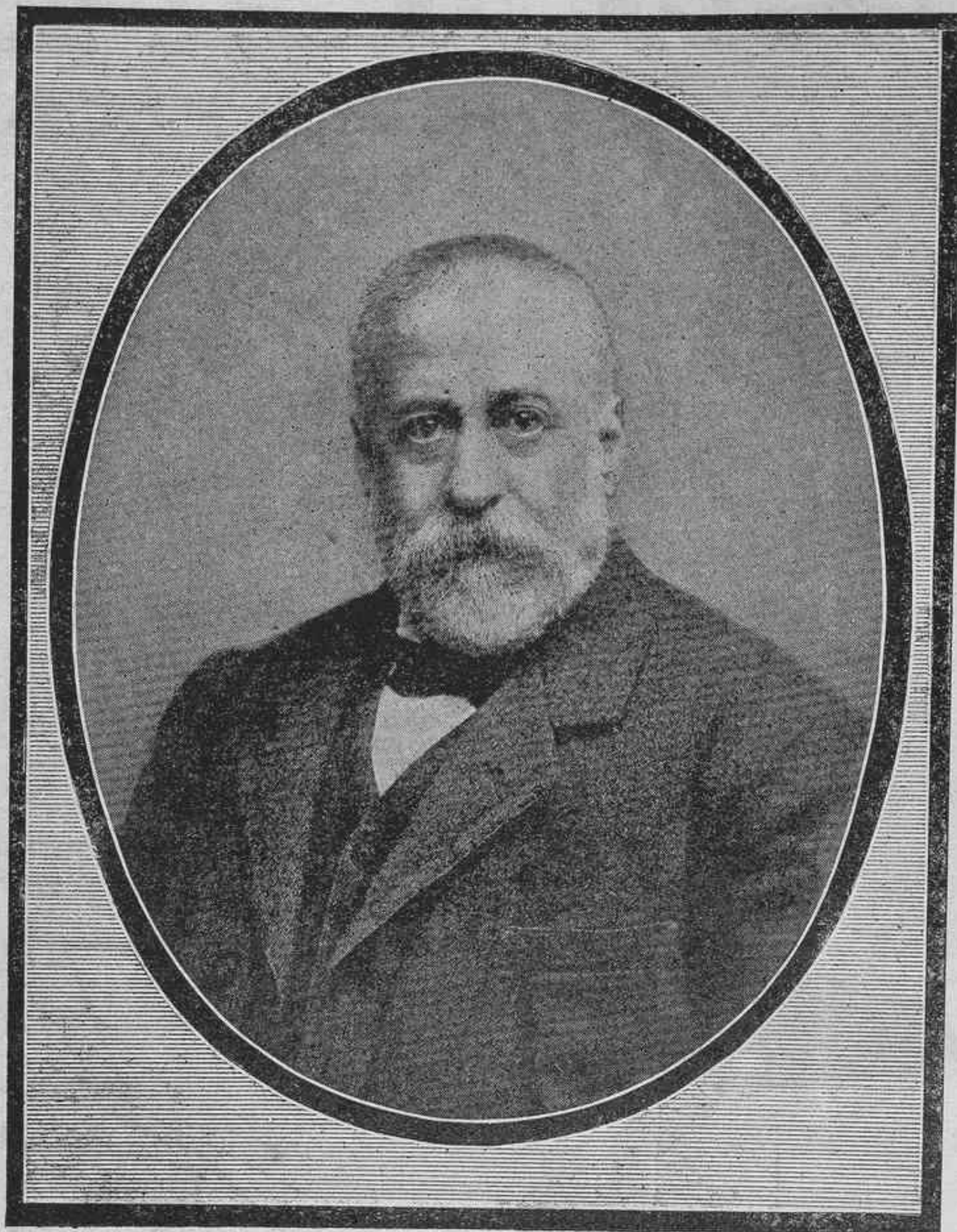
PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

REFLEXIONS

—¿Ves, para ese pobre compañero nuestro? Don Fulano, 1.000 pesetas; don Mengano, 300; el Ayuntamiento, 5.000.
— Sí, sí; aquí, para que se acuerden de uno, es preciso que antes se muera.

M. Menéndez y Pelayo

Ha mort, a Santander, l'insigne historiador y critic don Marcell Menéndez y Pelayo. Això es tant com dir que, per molt temps, les lletres espanyoles hauran de vestir rigorós dol.

En Menéndez y Pelayo, sortit de les aules de l'Universitat de Barcelona, fou un gran estudiant y, molt aviat, un gran mestre; fou una vida consagrada únicament y per complet a l'estudi y a l'expansió del saber humà. El seu intel·lecte era dominador d'una cultura vastíssima, la més ampla, potser, que s'hagi conegut a Espanya.

La seva obra capdal, *Historia de las ideas estéticas*, es un monument filosòfic y, a la vegada, un arsenal de bellesa literaria. Dignes de passar a la posteritat són, també, els admirables estudis critics *Orígenes de la Novela Española*, *Historia de la Poesía Hispano-americana*, *Los Heterodoxos en España* y centenars de treballs literaris de crítica filosòfica, que's troben escampats per revistes d'aquí y de l'Extranger.

Tenia, en Menéndez, un talent privilegiat y una memoria estupenda. La qualitat del seu saber extraordinari s'havia fet tan popular, a Espanya, que quan se tractava d'exagerar les facultats estudioses d'un jove's deia sempre naturalment:—Aquet xicot serà més sabi que en Menéndez y Pelayo.

Realment, si aqueix home exemplar hagués nascut y viscut en un país ont el valor de sabiesa's cotisés en alsa, la seva gloria, avui, no fora sols nacional ni europea, sinó que s'hauria extès per tots els ambits de la terra.

Era, per fi, un gran amic de Catalunya y un sincer admirador dels seus fills il·lustres. En varies ocasions defensà la llengua catalana (que ell regoneixia com a perfecte idioma) davant dels seus detractors; la nostra llengua, que havia estudiat a fons y ennoblit en molts dels seus magistrals escrits.

Descansi en pau l'eminent espanyol.

CRONICA

MÉS SOBRE LA NOVA SECTA

Durant aquets dies hem rebut algunes cartes, totes elles, segons el membret que hi havia en el sobre, procedents de societats esperantistes. La primera que ha vingut a nostres mans era una del senyor Pujolà. Com nosaltres tenim la bona costum de mirar la firma abans de llegir el contingut, perquè no perdem mai el temps llegint anònims, hem cregut, al veure la signatura, que aquell senyor ens donaria mercès pel nostre anterior article, car en ell, «els esperantistes de bona fè, que saben per què ho són d'esperantistes»—aquestes paraules les deiem recordantnos precisament d'en Pujolà,—podien trobarhi una bona llissó pera evitar totes aquelles coses que ara desacrediten l'esperantisme als ulls de les persones de bon criteri.

En lloc de les mercès esperades, aneu a veure tot seguit lo que hi hem trobat en la lletra de referencia. La transcrivim íntegrament. Hi ha un segell que diu: «Kataluna Esperantista Federació»—Strato Gracia, 12—Sabadell.

Senyor don Prudenci Bertrana.

L'he cercat inútilment per Barcelona aquesta tarda. La senyora... m'ha adreçat a casa la senyora... (*no volem estampar els noms, de senyores respectables, en una lletra com aqueixa*); allí m'han dit que vostè havia ja partit pera Girona. Me veig, doncs, precisat a dirli per escrit lo que ab poques paraules podia sens dubte haverse solucionat.

Vostè ha publicat un article en L'ESQUELLA que, si no portés la seva firma al peu, ningú podria atribuir al culte literat que hi ha en vostè; tantes ofenses y injuries (*segueix una paraula inintel·ligible*) contra'ls partidaris d'un moviment que en res poden esser responsables de lo que algú pugui dirli en determinat diari.

Vostè, sense defensarse de les insinuacions y afirmacions que se li feien (*no'ns defensem mai d'atacs sense solta; per altra part, ja sabem que tots els que escriuen ab pseudonim tenen la pretensió de que se'ls fassi cas*) en la secció «Esperanto» de *La Publicidad*, ataca als esperantistes de tal manera que les seves paraules poden esser objecte d'un procés y ho seran sens dubte. Vostè ha posat el seu nom prestigiós (*no sigui aixís, senyor Pujolà, en fa massa*) al peu d'atacs y injuries y nosaltres no podem permetre que això tingui lloc sense una enèrgica reacció per part nostra. Res lliga la meva ploma ni la meva paraula; soc encara d'aquells *cadets* de *Joventut*, de la qual ha de servir

memoria per haver defensat tantes causes justes, entre les quals la valúia literaria de vostè. (*Realment, allavors el senyor Pujolà, com no existia l'Esperanto, era un home d'una sensatesa exemplar*).

No seré pas jo qui deixi sense defensa als milers d'obres que vostè ha injuriat tan arbitrariament.

Vostè ha permès que s'expulsés de *La Publicidad* al senyor Dalmau (*¿y còm podia evitarho, si ningú me'n va demanar permís, ni vaig saberho fins que ja'era fòra? Ficis, senyor Pujolà, que soc un trist corresponsal de províncies*), sense considerar el mal que feia an aquet jove (*el mal va ferlo vostè, valentse de la seva autoritat de capitost, pera ferli enquivir un atac extemporani contra la meva persona, en una secció concedida per favor, exclusivament pera la propaganda, y sabent que en aquella casa jo hi era forsa apreciat, gracies a Déu*), llessantli una taca (*no tant*) que molt bé podria costarli el pa que's guanya (*no tant, tampoc; pera fer lo que feia en La Publicidad no guanyava res, al contrari, perdia el temps*). Y això m'extranya tant, molt més de vostè, quan la senyora... m'ha enterat de la seva bondat personal y del seu estat social (*discreta alusió a la meva pobresa, que'l senyor Pujolà aprofita pera fins nobles*).

Jo vull seguir el consell de nostra distingida amiga, consell de concordia, y espero que no haurà sigut en và. Vull evitar que la seva família toqui les conseqüències de veures embolicat en un procés (*¡altre cop amenasses!*) que en nom de quarantacinc societats y cinccents membres individuals li entaularà, sens

cap dubte, la «Federació Catalana d'Esperantistes». Vull evitar el perjudici que li reportaria, pera vostè, una campanya de premsa y de conferencia— a Girona mateix, si cal— (*¡tan mancats de diversions que estem, a Girona!*), y vull evitarli el greu dolor d'haver de combatre com a home al literat que admiro (*com a home tinc la pretensió d'esser menys vulnerable que com a literat*).

Però vostè hi ha de posar qualque cosa de la seva part; ben poca cosa, però *algo*, a la fi.

Primer. Jo espero de vostè que en el proxim número de L'ESQUELLA rectificarà els conceptes injuriosos que ha dirigit contra'ls esperantistes, en la forma que tingui per convenient. Això seria en vostè un acte de noblesa (*el senyor Pujolà escribia «noblesa» pensant en la covardia*), pera el qual fora ofendre'l creure que hi pot tenir inconvenients. (*Es ofendre'm pensar que no n'hi puc tenir, després de tantes furibondes amenasses. ¿Quin concepte té el senyor Pujolà de la dignitat dels que no són esperantistes?*).

Segon. Vostè no oposarà cap influencia ni resistencia a que'l senyor Dalmau se torni a encarregar de la secció, en *La Publicidad* (*¿per qui ens ha pres el senyor Pujolà?; sols una ànima petita y venjativa pot suposarnos capassos d'interposar tals influències y tals resistències*), y que aquesta publiqui una noteta pera llevar la taca caiguda sobre dit senyor. Això es de justícia, car ell no es pas l'autor de lo que's publicà en defensa de l'Esperanto (*en defensa de l'Esperanto, no; desacreditant la meva gestió floualesca, sí, y el meu fracàs floualesc,*

GITANOS

—¿Còm marxa això?
—¡Molt malament!... ¿No veus que ara es moda que'ls gossos vagin sense esquilar?...

també), contra'ls atacs que vostè, ANÒNIMAMENT (no cal que subratlli, senyor Pujolà, que vostè no dona pas la cara sempre), li dirigí desde'l Papitu. (Ja ha plogut, desde llavors).

Quan aquestes qüestions siguin arreglades, jo, l'autor d'aquelles notes (ANÒNIMES; ara subratllem nosaltres), estic a la seva disposició pera probarli que tenia raó. (Està bé; acusi en forma congruent y sense pseudonim y serà contestat. Vostè ja paga el tret. Allò ens semblava escrit per l'ultim y el més rencuniós dels esperantistes. Els bons amics de La Publicidad donaren a l'escrit la resposta merescuda, y jo no tenia pera què intervenirhi. Vaig limitarme a donàrloshi les gracies).

Esperant que aquesta qüestió serà solucionada aixís, resta de vostè servidor, FRED. PUJOLÀ.

Com se veu, la lletra del senyor Pujolà, sota una aparent correcció, inclou terribles amenasses.

Milers d'obriers ofesos, 45 societats esperantistes y 500 membres posats en campanya, la «Federació Esperantista Catalana» entaulant procés, la meua familia en perill, la premsa y el miting esmersats en desacreditarme com a home, vinguent a casa mateix, si cal (per cert que a Girona trobarien tres o quatre jovincels de la Joventut Conservadora disposats a ajudarlos. No es mal reforç), l'antic cadet de Joventut, que no deu tenir gaires feines a fer, esgrimint la seva ploma y la seva paraula pera combatrem sense treva, en ff, què sé jo; us dic que en la meua solitud, en el meu isolament, missives al simil posen fret als òssos y esgarrifanses a la pell. Però'ls grans inquisidors han mort, encara que'l seu esperit perduri. Y cartes aixís deuen publicarse. La del senyor Pujolà es la confirmació més palesa de tot lo que jo vaig dir en el precedent article y no podia en cap manera restar inèdita.

Lo que vingui après jo tindrè la satisfacció d'escoltarmho ab la tranquil·litat del just.

La carta del senyor Pujolà explica per endavant, al public, els mobils de lo que fassin contra mi els esperantistes. Y jo no'm defensaré pas. Ab una vegada de dir la veritat n'hi ha prou.

Les altres cartes de societats esperantistes no les hem pas obertes. Resten ben empaquetades en un recó, ab el clasic lletreret VENENO, arrabassat d'una ampolla que contenia sublimat corrosiu, pera que ningú hi prengui mal. Esperarem a l'hivern pera cremarles a la llar; no val pas la pena d'esmersarhi una trista cerilla.

DINÀMICA CONJUGAL

—Quan he vist que's posava tan nuvol, ja m'ho he pensat que pedregaria.

MUNICIPALESCA

Com l'any passat en aquet temps, s'ha entaulat entre l'empresa del Saturno Park y les dels altres espectacles, una lluita a mort, que no sabem com se resoldrà, per més que hagi comensat ara ab protestes, meetings, visites a l'Arcaide y remittits en les planes dels diaris.

Els empresaris d'espectacles, que a l'arribar l'estiu veuen disminuir considerablement la clientela, estan que no els arriba la camisa al cos d'ensà que a la Plassa d'armes varen inaugurar-se les instal·lacions que tan bona acollida han obtingut del public.

L'any anterior varen adonarse dels perjudicis que la competència del Saturno podia causarlos, quan les coses no tenien ja remei. Els patrocinadors de les atraccions del Park disposaven a l'Ajuntament de grosses y nombroses influències. A l'ombra del Saturno s'havien creat interessos més o menys lligitims y respectables...

Y per més que'ls interessats varen bellugarse, ab tot y la seva protesta, fundada en l'improcedent de la concessió y en la desigualtat de condicions en que davant del Saturno l'Ajuntament els colocava, varen fer les atraccions el seu camí, ab l'aplauso y el favor del public, que, ademés de la comoditat, vegé en la diversió quelcom de nou y interessant.

La baralla, la discussió entre'ls protectors del Saturno y els propietaris dels altres espectacles, s'han reproduït enguany. Han sortit a la palestra

[P. BERTRANA

les armes que l'estiu anterior varen arrearconarse, y uns y altres, els defensors del Saturno y els que hi van en contra, s'han valgut de les raons empleiades a l'iniciarse la disputa.

Aquet cop, segons sembla, han conseguit els enemics del Park interessar en favor seu a una part dels regidors, que ha fet sentir ja la seva opinió, contraria a l'espectacle que allà's dona, al tractarse de l'assumpte en sessió de la Comissió de Foment.

Aquets regidors, no sabem si per compte propi o si recullint l'aspiració dels empresaris y els industrials que creuen lesionats els seus interessos, han patrocinat mides que estimem altament repressives pel Saturno, que respon al cap-d'avall a una necessitat sentida per Barcelona, com ho demostra palpablement el fet de que'l public l'hagi preferit als altres divertiments.

El Saturno, y ab això cal que s'hi ficsin els seus detractors, no pot deixar d'obrir els vespres, ja que equivaldria a decretarse ell mateix la mort.

El public el vol a les nits, y en vista al funcionament pel vespre s'ha fet el gasto y l'han defensat els propietaris.

Perxò creiem nosaltres perduda la causa dels que van en contra del Saturno, que té a favor seu la base principal y indestructible del favor del public, y que respon, com hem dit, a una necessitat de la Barcelona moderna.

Lo que procedeix, y cap aquet cantó tindrien de dirigir els seus trets els perjudicats, es posar el Saturno en condicions iguals a les en que'ls demés espectacles funcionen.

Res de privilegis y favoritismes, que, sobre esser injustos y odiosos, perjudiquen els interessos de la ciutat.

Que tributi el Saturno lo que en justícia li correspongui, que l'Ajuntament assegurí els drets que per estar instalat en el Park li corresponen, encara que, pera evitar tota ombra de privilegi, res hauria estat millor que convocar un concurs pera arrendar la Plassa d'armes y oferir aquesta al qui més diners y més ventatges hagués ofert a la ciutat.

Això fora lo noble, lo logic y lo més conforme a justícia. Contra això, contra'l privilegi, contra l'abús y el dany inferit als interessos municipals, faran bé en reclamar els empresaris y els industrials que's creuen perjudicats.

Contra l'espectacle, contra el seu funcionament, no.

Perquè aquesta es feina del public, y per ara dona aquet manifesta prova de simpatisarhi.

JUST

Preparant l'estiueig

I

Entre marit y muller:

—Mira, Ramon, què diu la criada. Que dimars es la festa major del seu poble, y té ganas d'anarhi.

—¿D'aont es?

—De Valldelombra. Diu que es un poblet molt alegre y molt bonic.

—Se m'ocurreix una idea... ¿Si hi anessim a passar l'estiu, nosaltres, a Valldelombra?... Ja estic tip de tant La Garriga, y tant Centelles, y tant Arbucies...

—¡Y jo!... ¡Si ho sapiguessis!...

—Ja veuras, fesla venir aquesta noia.

II

—¿Diu que'm demana, senyor?

—M'explicava la senyora que vostè se'n vol anar al seu poble uns quants dies...

—¿Que li sab greu?

—Al contrari, me'n alegro... Però, ja que hi và, m'hauria de fer un favor.

—Tots els que vulgui.

—Vostè, allà, hi deu tenir els pares, ¿oi?

—¡Oh!... Els pares, y tres germans, y dugues ties y una pila de cosins.

—¿Es gran la casa dels seus pares?

—Bastant.

—¿Hi ha hort, arbres, aigua?...

—De tot, de tot. ¿No veu que es una casa de pagès?

—Aixís, me sembla que ja tenim resolt el problema. Escolti. Nosaltres, cada any, solem passar a fóra dos o tres mesos, y'ns agrada passalshi bé y sense molesties. Per lo tant, ¿vol fer el favor de preguntar als seus pares si tindrien inconvenient en que anessim a estiuejar ali?... Ells diran lo que consideren que hem de pagar cada dia, y si el preu ens convé, a ultims de Juny, cap a Valldelombra!... Les nostres pretensions són modestes. Vostè ja'ns sab les costums. Mentre ens proporcionin bon quarto pera dormir y manutenció sana, no volem res més.

—Està molt bé, senyor.

—Doncs, amunt! Veiam si al tornar ens porta una contestació ben satisfactoria.

—Aixís ho espero.

III

El marit, fregantse les mans, tot content:

—¡Vaja!... Al ultim podrem passar un estiu sossegat y en plena naturalesa...

La senyora, tan contenta com ell:

—Y sense'l trasbals y els amoíns dels altres anys.

—Es clar. Perquè, en una casa aixís, deurà haverhi de tot.

—¡Quina delicia!... Sortir de Barcelona no més ab els dos mundos contenint la roba més indispensable, arribar allà... y ja estem instalats.

—Y vinga respirar aire pur, y vinga menjar fruita...

—¡Aquells préssecs!...

—¡Aquells melons!...

IV

Vuit dies després.

—Bones tardes. Ja torno a ser aquí.

—Ah! Molt bé. ¿Còm ha anat aqueixa festa major?

—Més llufda que cap any.

L'HÉROE DE LA CORRIDA

El cavall:—Ojo, noi... Això ja són figues d'un altre paner.

—Bueno. Y del nostre assumpto ¿què? ¿Podrem anar tan mateix a estiuejar a Valldelombra?

—Diu que sí senyor, que poden anarhi quan vulguin. Però...

—¿Què?

—Que com que al poble no'n trobarien, hauran de portarse els llits ab matalassos, coixins y llensols.

—¿Mosca!...

—També diu que han de durse la taula de menjar, perquè allí no n'hi ha cap que no sigui coixa o esbotzada.

—¿Endavant!

—Després, han de portarse cadires, penja-robes, mirall, renta-mans, trastos de cuina...

—¿Y res més?...

—Res més.

—¿Es dir que'ls seus pares no'ns poden proporcionar més que l'habitació?...

—¿Ah! No, senyor. L'habitació se l'hauran de buscar en qualsevol altra casa, perquè ells ja les tenen totes llogades a una família de Barcelona.—

La senyora està a punt de plorar.

El senyor somriu, ab admirable filosofia.

—¿Quan els escriurà als seus pares?

—Demà, segurament.

—Doncs, de la nostra part, no's descuidi de dilshi que moltes gracies.

MATIAS BONAFÉ

GLOSARI

SETMANA ARTÍSTICA

La setmana passada han tingut lloc dos fets, l'un en la nostra germana Fransa y l'altre en la nostra mare Espanya, de tal transcendencia artística que han commogut les fibres de l'art de tots els germans d'estètica.

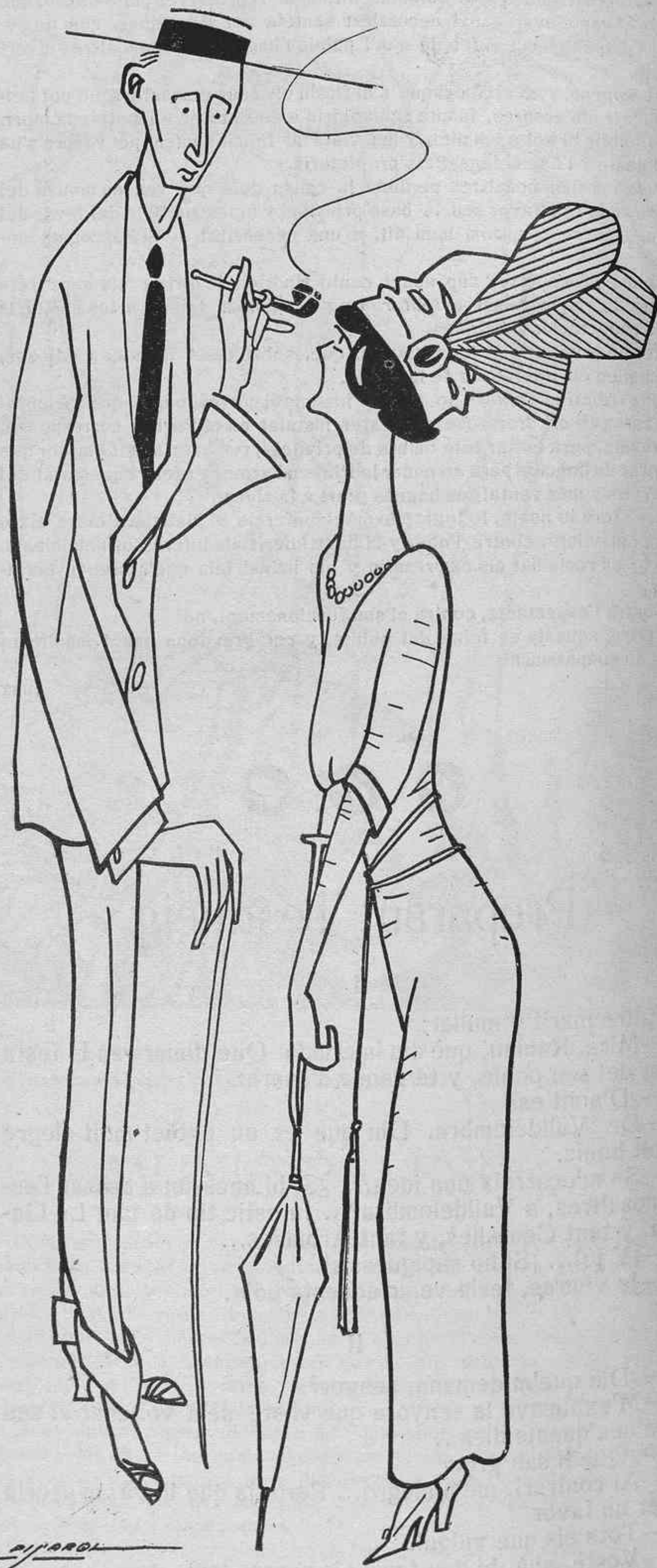
El primer fet es la gran pel·lícula que ha fet la casa Pathé, an el poblet de Nogent sur Marne, y diem la casa Pathé, perquè no creiem que hi hagi altra casa que pugui reunir tants elements pera l'explotació del cine.

La casa Pathé s'ha valgut de tot pera fer una cosa ben deixada. Ha tingut tres apaches models, automobils, policies, víctimes, cases de banca, trens de lloguer, tot el traspals que's necessita pera fer elixés sensacionals; ha trobat un Garnier y uns amics disposats a deixar-se matar, y quan ha vingut el moment d'haver de morir ab els companys, ho han fet tan bé y tan heroicament, que no s'hi ha planyut melinita, bombes, bombers, quadros, matalassos, ni public pera anarho a veure, y fins que la cinta va estar llesta's varen gastar cent mil cartutros, y se n'haurien gastat molts més si hagués hagut de tenir més metres.

L'indemnisació a les viudes y als parents valdrà molts mils francs, però'l negoci serà rodó. Tots els cinematografs del món portaran l'aconteïment, y el poble hi podrà anar a aprendre com se despatxen uns quants homes y com se defensen els que queden, mercès an el gran triomf artistic d'una pel·lícula portentosa.

L'altre fet trascendental l'ha fet en Gallito, a Madrid, matant el toro sisè de la corrida de Sant Isidre.

L'acte va esser tan portentós, que no trobariem paraules en cap diccionari català pera ponderarlo com se me-

SANG TORERA

—Y doncs ¿que no và a les carreres automobilistes de la «Copa Espanya», diumenge?
—No, senyora. Un corrido com jo vol que aquest any se deixi perdre una corrida...?

SINCERITAT

—L'Eugeni Noel, al predicar contra'ls toros, té tota la raó... Però nosaltres ens estimem més les pessetes.

reix, y ens valdrem de copiar lo que'n diu El Liberal, que es diari entès en aquets actes.

El Liberal, diu literalment:

«Cervantes escribiendo el «Quijote», Velazquez pintando «Las Meninas», Alfonso X redactando «Las Partidas» y el Gallito trasteando el sexto toro de la corrida celebrada en Madrid en el día de San Isidro el Labrador, de 1912, son los cuatro momentos críticos más grandes que registra la historia...

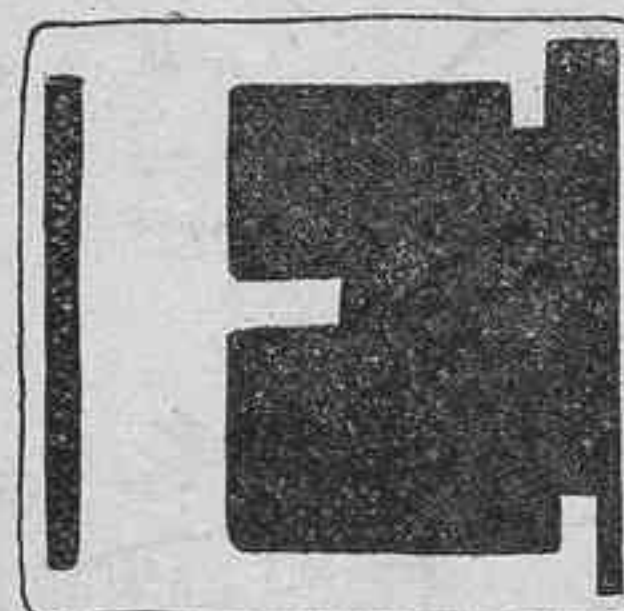
»El gran artista se encaminó, se encaminó hacia el noble bruto con la calva al aire» (¡oh calvicie!), y después de donar alguns passes ab «la severa seriedad» que sols tenen «los grandes toreros», el va matar com... com Chanteclair. ¡Què Chanteclair: es poc, es poquissim! S'ha «de aguardar a que Rostand haga otro poema (pobret!) de más altos vuelos poéticos, para aplicar su título al Gallo». Y después de dir: «¡Asombroso! ¡Estupendo! ¡Monumental!», acaba dient: «¡Pero que pobre es nuestra lengua en adjetivos!»

¡Salve, Gallo-Fenix!

¡Sí. Salve! Salve Gallo! Salve Pathé! Salve Cine! Salve la sang! Si això no es progrés artistic, que vinguin Velazquez, Garnier, Alfonso X y el Gallito, que extenguin la mà y que ho diguin.

XARAU

Els bous y la premsa

s un fet palpable.

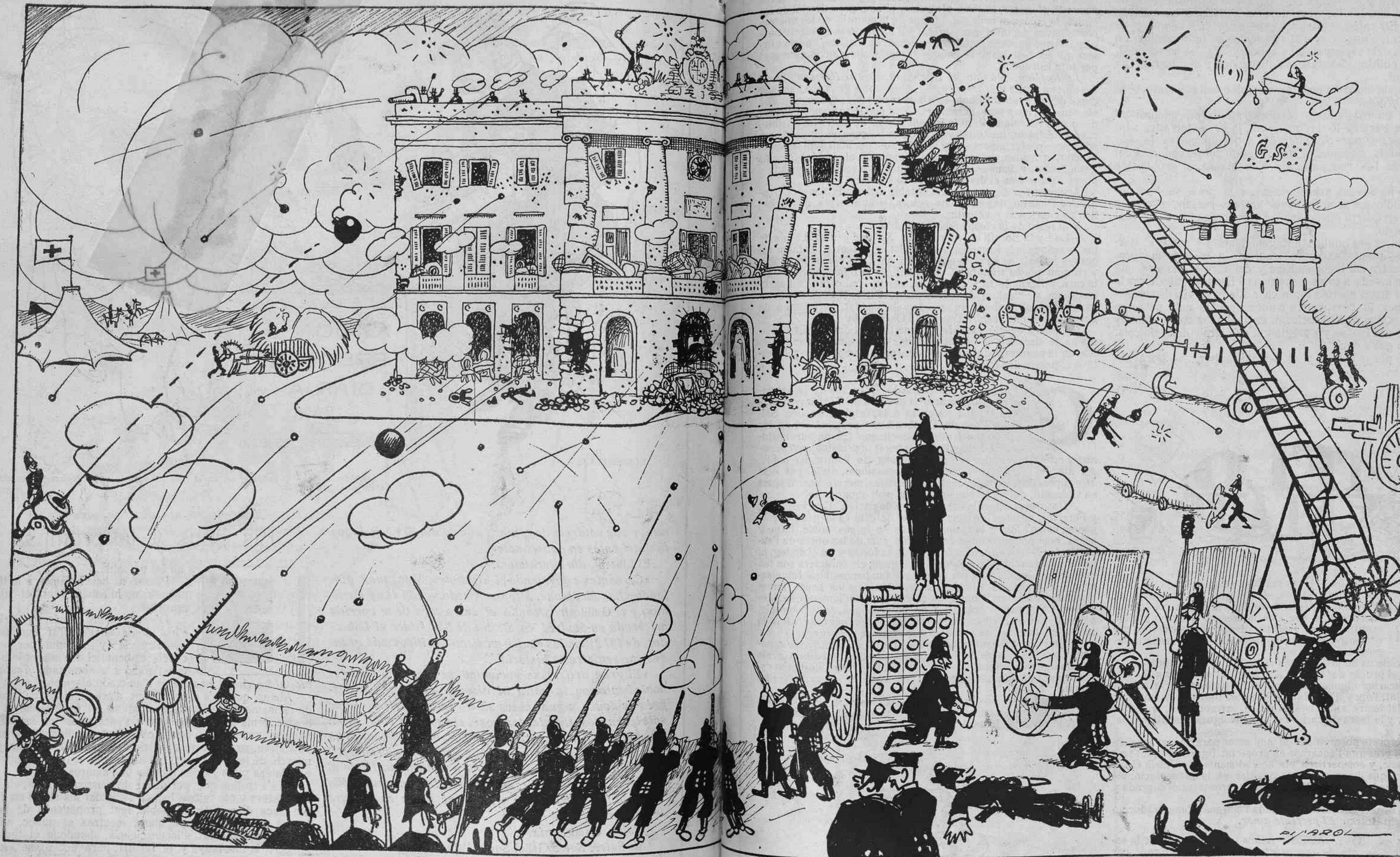
Potser hi haurà remei, a la fi; ara per ara, no hi sabem veure el calmant apropiat.

D'ensà que'ls nostres diaraires s'han donat en celebrar corrides de beneficencia (y entenguis per beneficencia el benefici de la propia butxaca), l'afició a la nomenada *fiesta nacional* ha vingut en augment d'un modo alarmant.

Abans, que no's parlava tant d'orientacions culturals ni de refinaments de les bones costums, el periodisme, a casa nostra, tenia a una gran honra l'encaminar les multituds, y complia encertada o equivocadament aqueixa santa missió educativa, exaltant pera delicia dels esperits el cultiu y admiració de les belles arts, el teatre, la música, l'amor a la naturalesa y les glories intimes de l'amorosa llar.

Ara's troben que, per deure de companyerisme, els bons, els austers y els cultes, han de secundar als altres en l'inoble tasca d'embrutir al poble, fent propaganda de la més incivil de les festes populars, mentres el public, víctima d'un lletgissim estat d'inconsciencia, abandona el teatre, el concert, la montanya y la familia, pera encauarse en l'immensa gibrelleta ont lo que'ns resta de bestia hi aboca en paraules y en obres tots els seus excrements.

Ningú parla, avui, més que de toros y toreros. En lloc se discuteixen altres qüestions que les de l'«arte nacional». No hi ha ja, a Barcelona, assumptes que interessin més que'ls

COM A PARÍS, PERO MILLOR QUE A PARÍS.—Enterades les autoritats policiaques, per confidencies certes, de que'ls terribles *apaches* s'havien refugiat a Casa la Ciutat, determinaren acorralar-los, sitiantlos pels quatre costats. Tres regiments de polissons, formant un conjunt de dos mil homes, vuit companyies de guardies civils de cavall, tota la secreta, l'esquadró de la Mort y els còssos complets de municipals, urbanos, bombers y guarda-passeios, a les ordres del senyor

Millán Astray, prengueren posicions al voltant de la casa. A la primera intimació dels de fóra, els sitiats contestaren ab un foc granejat y la batalla fou molt calenta, se rendiren els furiosos *apaches*, els quals, a l'agotar les municions, comensaren a treure les armes ab duros y pessetes de les poques que quedaven a la Caixa. Convençuts, però, que allò no s'acabaria, les autoritats alsa-

ren bandera blanca pera preguntar als sitiats si volien sotmetres a cambi d'un càrreg vitalici pera cada hu, dintre del Municipi... Y joli en un llum! Aleshores tots els *apaches* se rendiren incondicionalment, y vetaquí com al dolorós vessament de sang segui aviat un alegre vessament de vi.

(D'un diari que encara s'ha de publicar).

del toreig. En la biblioteca de l'Ateneu se comenten les sòrts del darrer dia. En les sagristies se combinen els cartells monstres. Els cafès, les sales d'espera de cà'l metge y de cà'l advocat, s'han convertit en escoles de tauromaquia. La festa típica dels espanyols s'ha apoderat de les acadèmies, dels clubs polítics, dels tallers de modistes y del mercat de Sant Antoni.

¡Y de quin modo ha progressat y ab quanta impetuositat cundeix l'afició!

Sabem de catalanistes reconstruïts, fermes admiradors del cèlebre Bach de Roda, que, avui, ja no senten altra adoració que per *el par de Fuentes*, a qui anomenen ja *don Antonio*, aixís, en castellà, com si fossin conservadoretts del «grupu dels 14» que parlessin d'en Maura, el seu il·lustre quefe.

Y això ho devem, principalment, a la premsa barcelonina. Periòdic que sempre havia dut les ressenyes de les *corridas* en quarta plana, ara les col·loca en el lloc de l'article de fondo.

Quan el valent publicista Eugeni Noel va estar a Barcelona, ab l'intent d'extendre'l radi de la seva ferma protesta en contra del flamenquisme y del toreig, plagues que amenassen invadir a totes les regions d'Espanya, aleshores la majoria de diaris nostres feren chor a la seva veu de sinceritat. Ara, per la perspectiva d'unes quantes mils pessetes més a la caixa de l'Associació, se vénen les conviccions y concorren a la Plassa y's presten al més gran dels ridicols.

Es allò que's diu:

El bou per la banya, y el periodista per... la poca paraula.

LAY

PRINCIPAL.—Dues sessions s'han donat ja del cicle historic teatral que, sobre'l geni de la comedia, ha organitzat en Gual. A les dues hi ha assistit selecta concurrència, que s'ha interessat vivament per les manifestacions teatrals, desde'ls grecs fins als comensos del renaixement, ab que s'acabà la segona sessió.

Aquet cicle es de proporcions reduïdes; pera explicar ab algun detall el procés del teatre, ab l'amplitud que allí's vol abarcar, hi mancarien algunes sessions més, però, malgrat aquest inconvenient, l'obra d'en Gual sobressurt hermosa y potent; les joies del teatre antic agafen relleu extraordinari, a través del temps, y la tasca de cultura y de divulgació artística fructifica.

Els intèrprets posaren tot el seu amor pera vèncer les dificultats que presenta l'encarnar ab propietat figures d'aquet teatre anacronic, y compartiren els aplaudiments ab l'Adrià Gual.

El detall que deixa més que desitjar es la presentació; les dues sessions han patit del mateix mal: presentació migrada y fins inapropiada, en alguns casos.

—Pera dimecres estava anunciada l'estrena d'una traducció d'en Roberto Bracco: *El perfecte amor*.

NOVEDADES.—Acabada victoriosament la serie de representacions *Grand Guignol*, per l'excelent parella Sainatti-Estarace, va debutar la setmana passada una altra companyia italiana, davant la qual hi figura també una notabilíssima artista. Lyda Borelli es de les actrius de més talla dramàtica que hem admira-

rat a Barcelona; la seva figura simpàtica y distingida, les seves maneres elegants, la seva picardia y el seu gran domini de les taules, la coloquen molt per damunt de la majoria de les nostres comediantes de fama passatgera; y a l'apreciarla en els distints gèneros que durant aquets dies ha tocat, ab fortuna, podem afirmar que es ben justa la nomenada que d'ella s'havia escampat per tota Europa.

La Raffica, L'asino di Buridano, Zazá, Il bosco sacro, La donna nuda y L'ammiraglia, obres totes de prova pera una dama de gran volada, han servit a meravella pera testimoniar els seus mèrits y pera acreditar-se d'un cop pera sempre davant del public barceloní. Pera la Borelli no hi ha paper impossible, perquè té talent, ductilitat y condicions físiques que li permeten adaptar-se perfectament a tots els gèneros; per això avui la veiem brillant, graciosa, intencionada y frèvola en el *vaudeville* més desballestat, y demà, seriosa, fermament conscient, reposada y plena d'emoció en el drama o en l'alta comedia.

Acompanyen dignament a la notable artista els senyors Gandusio y Piperno, dos excelents actors, molt discrets, que treballen ab consciència y voluntat.

Y el resto de la companyia, acceptable.

—La Lyda Borelli ha representat *Salomé* y n'ha fet una de les creacions més fermes que hem vist en el teatre. Tothom esperava jutjarla en aquesta obra, com obra de veritable prova, y creguin que ha triomfat. Comensant per la figura, expressió de la cara, inflexió de la veu, gestos, vestit, etc., estava tot apropiadíssim, y veient el dimars la *Salomé* de la Borelli, ens saturarem d'aquell ambient de luxuria y de maldat, però també de grandiositat, que respira l'obra de l'Oscar Wilde.

La grossa ovació que li feu la molta gent que omplia la platea ha de decidir-la a representar una altra volta la gran tragedia, en la seguretat de que'l teatre tornarà a omplirse com ho estava el passat dimars.

CATALUNYA (*Eldorado*).—Dimecres de la setmana passada va anar la primera de *Vint anys després*, comedieta en un acte, original de don Salvador Bonavia. Es obra sense pretensions, de les que no tenen altre objecte que fer passar l'estona. El dialóg està carregat de xistos, *retruécans* y *calembours*, marca especialíssima de l'autor. El public del dia de l'estrena va mostrarse apassionat, dividit; el dels dies successius, incondicional. Dels artistes, mereix menció apart en Galceran, qui va fer nos un sabater molt significatiu.

—*Desamor*, comedia dramàtica en dos actes, d'en Joan Puig y Ferrater, es una obra quin principal defecte es la gran divergència entre'l fons y la forma. El fons es intens, noble, ferm y segur, com pot apreciarse en la major part de les obres de l'autor de *La Dama enamorada*. Ara, en la forma y en el dialóg, hi ha tal desigualtat y tal desequilibri ingenu; els caràcters són tan cantelluts y les escenes tan crues, que fan impossibles tot alsament y tota victòria. Si en el teatre valguessin les bones intencions, *Desamor* seria una gran comedia; però l'idealitat de pensament y l'intensitat dramàtica no corresponen, per desgracia, a l'acció, que no arriba a interessar prou per migrada, ni a la trassa en combinar les escenes, que resulten *primitives*.

Si en Puig y Ferrater, tal com va fer ab *El gran Aleix*, hagués cercat la manera de donar un tò poematic, quasi heroic, als personatges, omplint als protagonistes de noblesa, aleshores estem segurs de que hauria vensut, com vencerà sempre que s'ho proposi.

Cal confessar, no obstant, que'ls artistes, fóra l'Emilia Baró, que'ns semblà justíssima, no varen col·laborar gaire al bon exit. ¡A la revenja, Joanet!

ESQUELLOTS

VIVIM en plena incoherència.

El diumenge al matí, en el Palau de la Música Catalana, se celebrava una festa destinada a honrar la memòria del gran Maragall, el poeta de Catalunya, l'home representatiu al qui la premsa de Barcelona ha dedicat kilòmetres de prosa, empedrada de merescudes alabances.

Y, coincidència singularíssima, el mateix diumenge a la tarda tenia lloc a les Arenas una extraordinària corrida de toros, organitzada per la premsa de Barcelona.

**

—Y bé!— dirà de segur algun lector:—¿Per quins cinc sòus enllassen vostès ab la corrida de toros de la premsa el nom d'en Maragall?—

Resposta nostra:

—Perquè estem cansats de sentir ponderar en la premsa la clarividència, l'esperit de justícia, la serena raó que acompanyava an en Maragall en tots els seus judicis.

Y, pensant en la corrida de toros que a benefici seu donava

TODO ES SEGUN EL COLOR...

—¿No't pesen aquets sombreros?
—A mi, no. El qui'ls troba pesats es l'Ernest,
que ha de pagarlos.

el diumenge la premsa diària de Barcelona, recordavem que un dia en Maragall havia escrit això:

«La tarde del día de San Juan contemplamos un espectáculo muy lastimoso. Por el arroyo central del paseo de Gracia iba dando vueltas en carruaje una multitud triste y silenciosa... Era el desfile de la corrida de beneficencia: era la vuelta de los toros.

»...Caras pálidas y caídas, manolas soñolientas, chulos silenciosos... Lo que más impresionaba era el silencio de aquella gente. Por encima del monótono rodar de los carruajes, ni una nota viva, ni un grito, ni una carcajada... nada.

»...El único afán, que ni siquiera llegaba a ser afán, de aquellos hombres y de aquellas mujeres, era ver y ser vistos...

»Yo no sé por qué los catalanes nos ilusionamos a veces con la idea de ser en España una raza superior, si el día que nos proponemos hacer algo gordo en punto a manifestaciones de buen tono salimos con una imitación tan desdichada. La imitación siempre supone inferioridad. Pase todavía cuando aquella obedece a un estímulo de elevarse, de perfeccionarse, de educarse; pero la educación por medio de las corridas de toros nos parece un salto atrás, una regresión.»

Per això, lector discret, per això era que'l nom d'en Maragall, honrat el diumenge al matí y oblidat el diumenge a la tarda, acudia, ironic, a la nostra memòria.

CADA hu per'ell...

Els peixeters de la Boqueria han demanat que s'expulsi als venedors de musclos que's coliquen a l'exterior de la pescateria nova.

Ara estaria bé que, pera completar l'efecte, els musclaires de l'exterior demanessin també l'expulsió de tots els venedors de peix de l'interior.

—Y llavors, la pescateria, ¿per què serviria?

—Per qualsevol cosa. Podria—verbi-gracia—instalarshi un cinematograf.

Y, en tal cas, la primera pel·lícula que s'hi exhibís hauria de ser aquesta:

«La fraternitat barcelonina, o aquí el qui no reventa al veí es perquè no pot.»

QUINS papers de fer, els nostres edils!

L'altre dia hi hagué revista de bombers al Park. A l'acte hi assistiren tota mena d'autoritats... menos els regidors que formen la ponència del cos de bombers.

Com si diguessim: l'altre dia va haverhi un bateig molt concorregut; hi havia tothom... menos la llevadora.

SANT Miquel li tindrà en compte.

Els de la Barceloneta han ofert al senyor Sostres el pendó principal de la processó del Corpus.

No sabem si l'Arcalce haurà volgut o no fer contents als simpatics veïns de la marítima barriada.

Creguin's, accepti el pendó.

Ara que se li presenta ocasió d'estar bé ab algú, aprofitila.

CUPÓ-OBSEQUI

als llegidors de

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Presentant aquest cupó a l'Administració de L'ESQUELLA —Rambla del Mitg, 20,—s'entregarà un exemplar de la xistosa obra del malaguanyat escriptor Daniel Ortiz (*Dòys*)

CHIRIGOTAS Y EPIGRAMAS

Un volum de més de 200 planes

El preu d'aquesta obra es de 2 pessetes.

Pera'ls llegidors de L'ESQUELLA, DOS ralets

Caduca'l 30 d'aquet mes.

No hi ha necessitat de tallar el cupó; basta presentar L'ESQUELLA pera inutilitzar-lo ab un sello de l'Administració.

apa.

LES PRIMERES CIRERES

La Veu.—Be me n'ha costat de baixeses aquesta taleia, però vaja, al cap-d'avall he sortit ab la meva.

QUE consti.

En lo que và de quinzena, ha sigut convidada L'ESQUELLA: A l'inauguració del «Royal Cine», elegant saló instalat al carrer d'Aribau.

Al quart Concert del «Círculo Musical Bohemio», que se celebrà ab exit la nit del dia 15.

A les Exposicions pòstumes de les obres d'en Isidre Nonell, inaugurades dimecres de la setmana passada (de quadros a l'oli al «Fayans Català» y de dibuixos a «Cà'n Reig»), molt notables, per cert.

Al Banquet d'Homenatge ab que l'«Unión Gremial» ha celebrat la seva victòria econòmica, efectuat el darrer dilluns.

A l'Exposició d'Art Polonés, instalada en les acreditades galeries Dalmau (carrer de Porta-Ferrissa).

Al festival de Cultura Física organitzat pel «Gimnasio Vila» y celebrat en el camp del *Català Sport Club*, el dia 16.

A l'Exposició de quadros y dibuixos del malhaurat artista Francisco Sardá, establerta al Saló Parés.

Y, finalment, a les carreres automobilistes «Copa España», que s'efectuaran, si no hi ha cap contratemps, demà passat, dia 26.

Agraim la finesa.

QUIN modo de donà exemple les nostres autoritats!... Ara fa poc, l'automobil

de l'illustre toreras
de la plassa de Palacio
tingué d'esser penyorat
per posar les ordenances
y els acords municipals
allà ont se'n deia anys enrera
a les potes dels cavalls
y actualment tenim de dirne
sota'ls *antiderapants*.

Y quan encara's llegeixen
pels carrers de la ciutat
els bandols de l'Arcaldia
definint y detallant
la manera que'ls veïcols
tenen d'anar numerats
—¡vergonya de les vergonyes!
¡espectacle edificant!—,
el cotxe del propi Arcalde
també en la penyora cau,
perquè no portava número
o el portava mal posat.

Això, diguin, no demana
música d'en Franz Lehar?
¡Un Arcalde sense número
per 'quets mons de Déu! ¿aont và?
Si fos un carretó, encara...
¡prò un Arcalde!... ¡Ja es badar!

EN representació del Municipi, tres regidors barcelonins varen
anar el diumenge a Lleida, pera pendre part en el miting
«Pro-ferrocarril Noguera Pallaresa».

Si'ls lleidatans sapiguessin que aquets tres senyors que ana-
ven allà a representarnos tenen el paviment del carrer de Pela-
yo en un estat que fa pena de veure, de segur que'ls haurien dit:

—¿No teniu manya pera arreglar l'empedrat d'un carrer y
voleu construir un ferrocarril?... Vaja, *alantel!*...

Y a les seves propies barbes, s'haurien clavats a riure.

UNA nova confirmació d'aquella famosa veritat científica:
La funció crea l'orguen.

A París ja hi ha una companyia que assegura els automobils
contra el robo.

Una idea:

¿No podria establirse també a Barcelona una societat que
assegurés els tramvies contra... els aplassaments de reversió?

A Horta no solament hi han bogaderes, com algun mal infor-
mat podria creure's.

A Horta hi ha de tot, fins orelles delicades y cors propensos
al sobressalt.

Tant es aixís, que'ls posseïdors d'aquets orguens ultra-sensi-
bles diu que han formulat una queixa pel funcionament dels ca-
nons granífugs que hi ha instalats en algunes hisendes.

¿Els molesten les canonades?... ¡ignocents! ¡Visquessin a
Barcelona! Aquí, moltes vegades, en sentim al dematí, al mitg-
dia y a la tarda, y no se'ns ha ocorregut mai queixarnos.

Y això que les d'Horta, si donen molestia, tenen, en cambi,
alguna utilitat... que es lo que poden dir els pagesos:

—¿Us molesta l'espetic
de les nostres canonades?
Paciencia, amics, que també
molesten les pedregades.

SE parla entre certs elements barcelonins d'una nova setmana
d'aviació.

Està bé.

Però, sobre tot ¡que no hi deixin ficar la mà pera res an
aquells dos joves regidos que tant van distingirse en l'anterior
setmana!

PASTORA IMPERIO

Celebra bailarina y cansonetista

Varen cansarse massa, els pobres, en aquella memorable
juerga.

Just es que ara reposin.
Y nosaltres també.

EL «Centre Català» de Mendoza, a l'adherirse a l'Assamblea
Catalanista de Tarragona, ha delegat la seva representació
en el regidor senyor Matons.

—Els catalans d'Amèrica tenen molt bon nas—deia, coment-
tant la nova, un nacionalista.—Han olorat que l'Assamblea seria
«accidentada» y han pensat que lo millor es enviarhi *Matons*.

Per lo que pugui tronar.

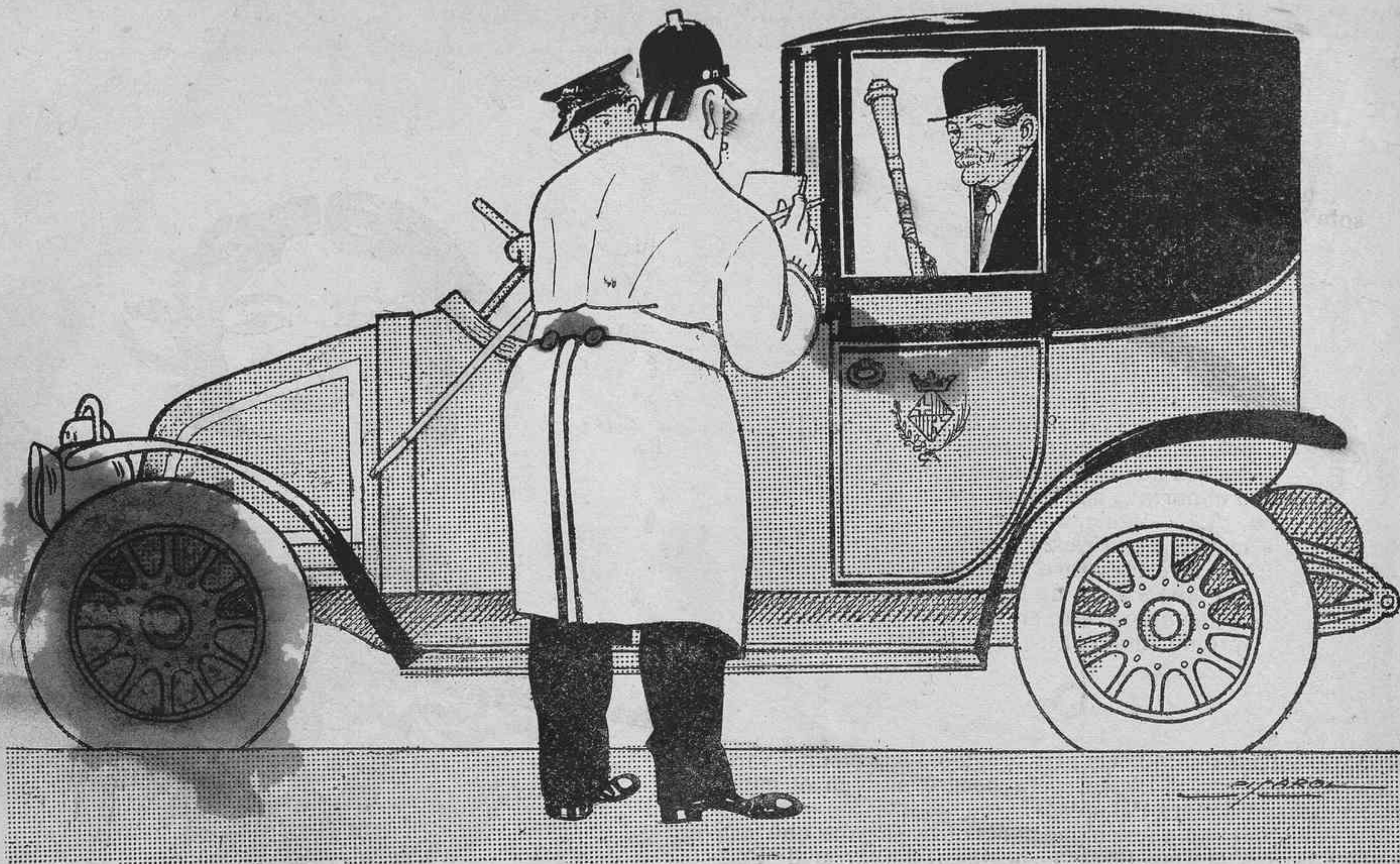
EN les Borses del Treball
¡quins anuncis s'hi llegeixen!

Hi ha qui demana *torneros*
de ferro, ab la mala idea
de que no's cansin, ni mengin,
ni's declarin mai en *huelga*.

Naturalment que tothom
demana lo que li sembla,
y que per una demanda
sempre existirà una oferta;
però en aquestes seccions
se n'hi troben de molt fresques.

Com a mostres recordem
haver llegit ab sorpresa
que's demanava *mitg mosso*,
ignorem per quina feina.

—¡*Mitg mosso!*—diran vostès.—
¿Es que'ls mossos se parteixen?—

«A LA JUSTICIA PRENDER»

—Señor Alcalde, tengo el sentimiento de denunciar su coche por no llevar número.
—¿Número?... ¡Com vol que'n tingui, si fa tant temps que'ls regidors me l'han pres!

Res d'això; deu volguer dir mossos de la quinta aquesta passada, mancats de pes, de pit flac y espatlla estreta, d'aquets que no se'n pot dir una persona sencera y que ni el govern els vol per llenarlos a la guerra.

—Sí, realment, les criatures són fruit de benedicció en una casa... D'ensà que'n tenim dues, la meva senyora no ha tocat més el piano.

EXCLAMACIÓ de pobre:
—¡Senyoret... Senyoret!... ¡Una gracia de caritat pera un pobre treballador que fa... quaranta anys que no troba feina!

PEL diari *Comædia*, de París, ens enterem del resultat economic de la funció donada en honor y despedida del gran actor Le Bargy.
Aquella nit, les taquilles del Teatre de la Comedia, recaudaren 33,785 francs.

Ja sento els sindicalistes com diuen: —Són pocs dinès... Nosaltres, en quatre mesos, ¡ui!... havem perdut molt més.

ENTRE sucada y sucada, tot prenent el meu xacolate, passo els ulls pel diari.
Y llegeixo:
«L'ajuntament de Sevilla ha demanat antecedents sobre'l servei de neteja pública a Barcelona.»
Y, després de llegir y de recordarme de la pudor y el fastic que fan els nostres carrers, penso:
—¡Ja'n són, ja, de bromistes els andalusos!

DE visita:
—Vaja, senyor Quim, que deu estar content ab aquets nens tan macos que Déu li ha donat...

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:
Llibreria Espanyola,
Rambla del Mitg, núm. 20
BARCELONA

Preus de suscripció:
Fòra de Barcelona,
cada trimestre:
Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

EDICIONES ECONÓMICAS DE RENOMBRADOS AUTORES * * A UNA PESETA CADA TOMO

- Aleramo (Sibila).*—Una mujer.
Alexis.—Las chicas del amigo Lefèbre.
Angel Guerra.—Literatos extranjeros.
Bilitis.—Canciones eróticas.
Blanco Fombona.—El hombre de hierro.
Bouhélier.—El rey sin corona (drama).
Bovio (Juan).—Las doctrinas de los partidos políticos en Europa.
Büchner.—Ciencia y Naturaleza.
Bueno.—A ras de tierra.
Bunge.—La novela de la sangre.
Capitán Casero.—Recuerdos de un revolucionario.
Casanova.—Amores y aventuras.
Conde Fabraquer.—La expulsión de los jesuitas.
De la Torre.—Cuentos del Júcar.
Del Castillo (B. E.).—Mutualidad, Cooperativismo y Previsión.
Del Castillo Márquez (F. X.).—Bajo otros cielos.
Deutsch.—Diez y seis años en Siberia. 2 t.
Dide.—Miguel Servet y Calvino.
Dide (Noemia).—Del matrimonio al amor.
Diderot.—Los dijes indiscretos.
Echagüe.—Prosa de combate
Fava (H.).—Renunciación (novelas).
Federico Urales.—Los hijos del amor.
Finot.—El prejuicio de las razas. 2 t.
Flaubert.—Por los campos y las playas.
 — La tentación de San Antonio.
Garchine.—La guerra.
García Calderón.—Hombres é ideas de nuestro tiempo.
Garnier (José Favio).—Perfume de belleza.
Gille (P.).—Historia de las ideas morales.
González Peña.—La musa bohemia.
Gorki.—Albergue de noche (drama).
Grave.—El individuo y la sociedad.
Gorki (M.).—Escritos filosóficos y sociales.
 — Los bárbaros (drama).
 — Los hijos del Sol (drama).
Grave.—La sociedad futura. 2 t.
Guerin Ginisty.—El fango.
- Gutiérrez Gamero.*—La derrota de Mañara.
Haggard.—El hijo de los boers.
Hamon.—Psicología del socialista-anarquista.
Heine (E.).—Confesiones y Memorias.
Ibsen.—Cuando resucitemos.—Juan Gabriel Borkman.
Ibsen.—Emperador y Galileo.—Juliano Emperador. 2 t.
Inyesto (M.).—La verdadera religión.
Jaurés (Juan).—Estudios socialistas.
Joliet (Charles).—La novicia de Triánón.
Joran (Théodore).—Alrededor del feminismo.
Labriola (Antonio).—Del materialismo histórico.
Laugel.—Los problemas de la Naturaleza
Malato.—La gran huelga. 2 t.
Márquez Sterling (M.).—La diplomacia en nuestra historia.
Max Halbe.—Juventud (drama).
Max Stirner.—El Único y su propiedad. 2 t.
Mezzini.—Deberes del hombre.
Merejkowski.—El Anticristo (Pedro y Alejo). 2 t.
Merimée.—Los Hugonotes.
Mirbeau.—El abate Julio
Mitjana.—Discantes y contrapuntos.
 — En el Mogreb-el-Aksa
Moleshot.—La circulación de la vida 2 t.
Morole.—Pasados por agua.
 — Rebaño de almas.
 — La Duma (2.ª parte de Rebaño de almas).
 — La conquista del Mogreb.
Nákens.—Horrores del absolutismo.
Naquet.—La Anarquía y el Colectivismo.
Nin Frias.—Ensayos de crítica é historia.
Novoa (Roberto).—La indigencia espiritual del sexo femenino.
Octavio Picón.—Drama de familia.
Palacios.—Discursos parlamentarios.
Palomero.—Su Majestad el hombre.
Pérez Arroyo.—Cuentos é historias.
Poe (Edgardo).—Eureka.
Porrás Troconis (G.).—Proscenio bárbaro.
- Prat.*—La Burguesía y el Proletariado.
Praycourt.—La moral del cura.
Proudhon.—El Estado.—La dignidad personal.
Proudhon.—La educación.—El trabajo.
Proudhon.—La mujer.
Proudhon.—La sanción moral.—La justicia.—Catecismo político.
Quinet (Edgar).—El genio de las religiones. 2 t.
Rafanelly (Leda).—Un sueño de amor.
Ramírez Angel (E.).—Después de la siega.
Reclus (E.).—Las fuerzas subterráneas.
Reclus (Eliseo).—La atmósfera.
Reclus.—La montaña.
Reclus.—Nieves, ríos y lagos.
Rendán.—El porvenir de la ciencia. 2 t.
 — La iglesia cristiana.
 — Los Evangelios y la segunda generación cristiana. 2 t.
 — Marco Aurelio y el fin del Mundo Antiguo 2 t.
 — Averroes y el averroísmo 2 t.
Rodríguez Mendoza.—Vida nueva.
Rojas.—El alma española
Ross Múgica.—Más allá del Atlántico.
Ruilópez (Ramón).—Elisa del Monte.
Rydberg.—Singoala
Sáenz Hayes (R.).—Las ideas actuales.
Salinas.—Los satíricos latinos. 2 t.
Soiza Reilly.—Hombres y mujeres de Italia.
Soriano (Rodrigo).—Las flores rojas.
Spencer.—Educación intelectual, moral y física.
 — Estudios políticos y sociales.
Strauss.—La antigua y la nueva Fe.
Taine.—La pintura en Italia.
 — Viaje por Italia. 3 t.
Tolstoi.—La guerra ruso-japonesa.
 — La escuela Yasnaia-Poliana.
Torres (Carlos Arturo).—Idola Fori.
Ugarte.—El Arte y la democracia.
Urquijo.—De mi cartera.
 — Peléculas

ALGO

COLECCION DE
POESIAS

JOAQUÍN M.ª BARTRINA

Novísima edición

Ptas. 4

LA PERFECTA COCINERA

El más práctico de los libros de cocina.
Recetas probadas, por D.ª CAROLINA GÓMEZ DEL VALLE.

Ptas. 2

AVIAT

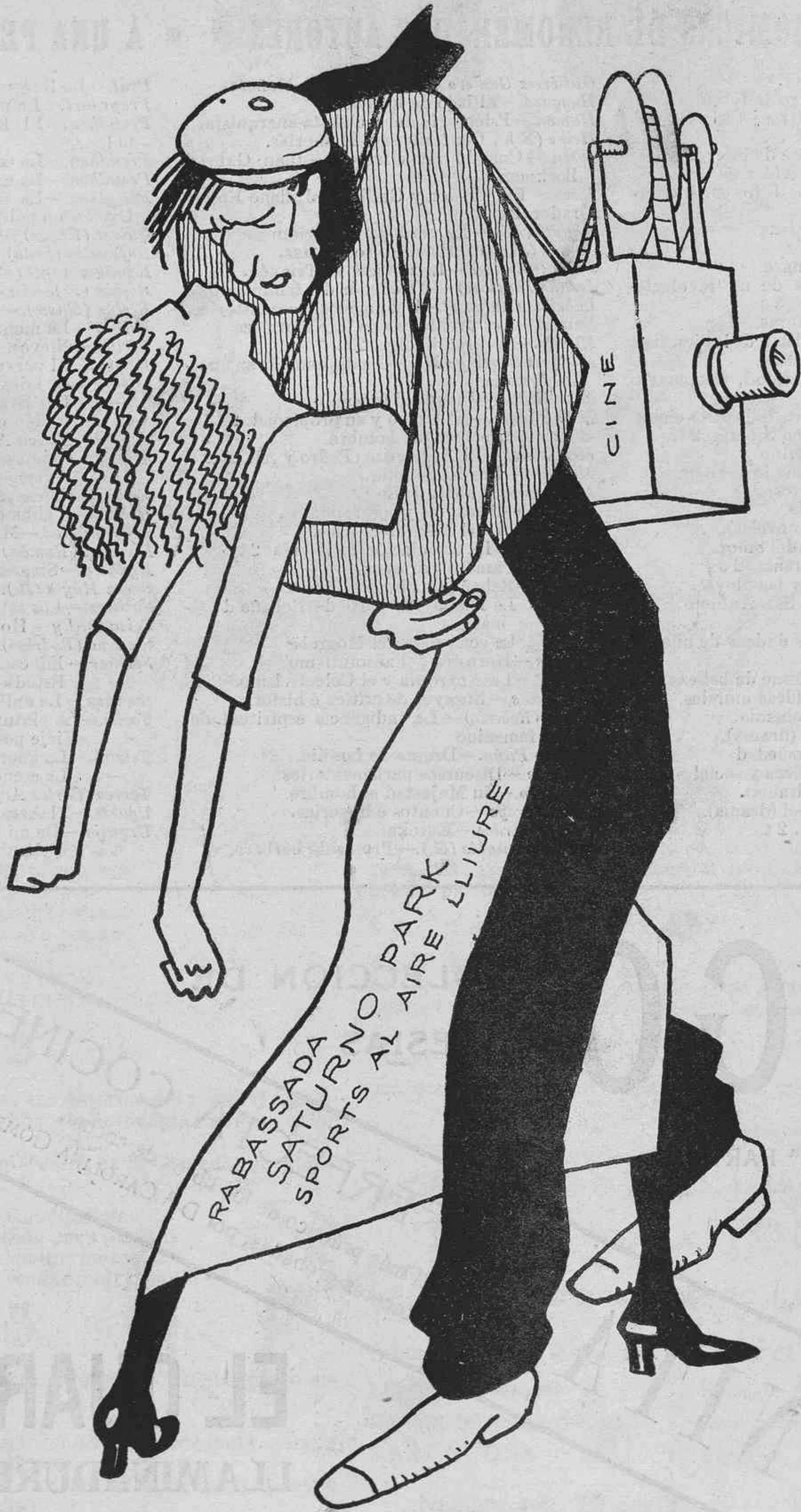
se posará a la venda

EL QUART DOLS

LLAMINADURES DEL COR

Xistos, gracies y ocorrencies, sobre'l plet : : : : : Preu: 2 rals
del matrimoni y les seves conseqüencies.

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

COSES DEL DIA

L'Atracció y el Cine ballant el «vals apache.»

(Inspirat en una caricatura estrangera)